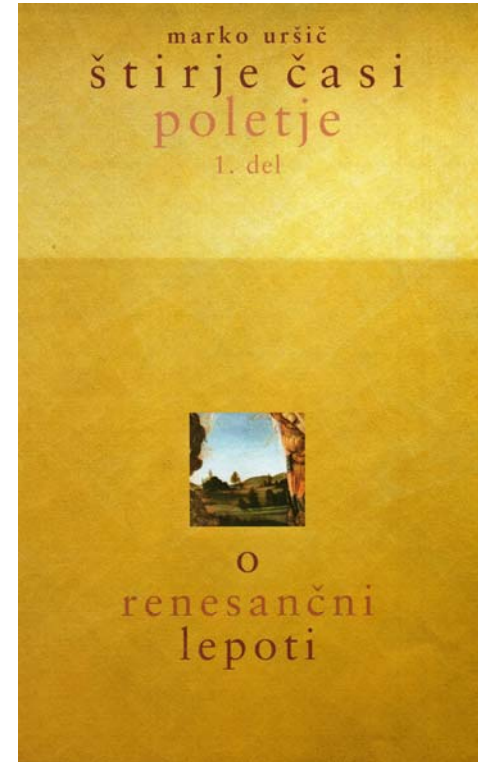




Marko Uršič

O
renesančni
lepoti

umetnost
mitologija
ikonologija
religiologija
filozofija



- I. Sandro Botticelli, od mitologije do mistike
- II. Marsilio Ficino o duši in angelu
- III. Renesančno mesto med realnostjo in utopijo
- IV. Skrivnosti Hermesa Trismegista: *Corpus Hermeticum*
- V. Pico in Savonarola: filozof humanist in teolog reformator

Kratek metodološki uvod: umetnost – ikonografija / ikonologija – filozofija

- Ikonografija / ikonologija (iz VSL):
ikonografija [iz gr. “opis slike”] spl.: prepoznavanje in razlaganje upodobljenih slikovnih predmetov ... v širšem pomenu nauk o motiviki (npr. krščanske slikovne vsebine);
ikonologija [iz gr. “nauk o slikah”]; začetnik Cesare Ripa, *Iconologia* (1593): poskus opredeliti “slikovno govorico”; danes pomeni kompleksno interpretacijo in razumevanje celostnih likovnih vsebin (npr. katedrale).
- Ernst H. Gombrich: *Hotenja in meje ikonografije* (v: *Spisi o umetnosti*, SH, Ljubljana, 1990, str. 20):
“Ugotavljanje, katero besedilo je upodobljeno v kakem nabožnem ali posvetnem delu, je ponavadi veljalo za delo ikonografije. ... Z besedo ikonologija, vsaj od časov pionirskih študij Erwina Panofskega, zvečine mislimo na rekonstrukcijo programa [tj. simbolnega konteksta] in manj na identifikacijo upodobitve s kakšnim besedilom.”
- Mi bomo govorili predvsem o ikonologiji ter njeni povezavi s teorijo simbolov in filozofijo.



Kaj je simbol?

- simbol (gr. *sýmbolon*) je vrsta znaka, je "odprt" znak, je "most" med:
 - jezikom in svetom
 - danim/očitnim in skritim
 - znanim in neznanim
 - mišljenim in somišljenim (denotacija, konotacija)
 - zavestjo in nezavednim
 - "tu" in "tam" (imanenca, transcendenca) ...
- simbol je "nosilec psihične energije" (C. G. Jung), sprožilec psihične dinamike, ki presega dano in delno ter usmerja pozornost k celoti, celovitosti bivanja.
- Gombrich: simbol je "skrivnostni jezik božanskega"; G. se navezuje na novoplatonski nauk o simboliki, predvsem na razpravo Christofora Giarde *Icones symbolicae* (1626):

"Govoril je [Bog] – in z besedo je vse prvine in znotraj prvin vse vrste stvari, vse živali na zemlji, vse vrste rib v vodi, vse različne ptice v zraku, vsa čuda v ognjeni sferi, vse zvezde na nebu in njihove moči – vso to dovršenost spremenil v toliko simbolnih podob (*icones symbolicae*) polnosti, kolikor jih je ustvaril in zaznamoval vse naenkrat in jih v Knjižnici stvarstva, ali, če vam je ljubše, v gledališču, predstavil človekovemu razmisleku."



Kaj je simbolna forma?

- Pojem “simbolne forme” je v filozofijo uvedel novokantovski filozof Ernst Cassirer (1874–1945) v svojem glavnem delu *Filozofija simbolnih form* (trije deli, 1923–1931):
- Simbolne forme so forme (oblike) – izražene v različnih jezikih (v »sistemih simbolne reprezentacije«, npr. v znanosti, umetnosti, mitologiji, religiji, filozofiji) – ki povezujejo pojme s predstavami (slikami), razum s čutnostjo, splošno s posameznim, notranje z zunanjim, zavest z nezavednim, in konstituirajo (vzpostavljajo, oblikujejo, formirajo) naš svet kot splet narave in kulture, tj. naše celotno in v različnosti enotno izkustvo, »svet fenomenov« v (novo)kantovskem pomenu.
- Cassirer velja za teoretskega utemeljitelja sodobne kulturologije.



Sandro Botticelli, *Oznanjenje* (detajl), 1489, Uffizi, Firenze.